

[Holstein.]

men det modsatte indtraf. Nationalbanken har forklaret dette som Løninflation, og det var sikkert ogsaa et af de vigtigste Momenter i Situationen. Arbejderne havde et moralsk Krav paa Erstatning for det, de fik for lidt i Begyndelsen af Krigsaarene, men det var økonomisk umuligt at imødekomme dette Krav, thi Bedrifter kan i længere Tid gaa med et abnormt stort Overskud, men ikke ret længe med Tab. Fra Begyndelsen af Aaret 1919, altsaa umiddelbart efter Verdenskrigens Afslutning, fik Danmark en endnu større Inflation end de fleste andre Lande, idet Danmarks Valutakurser forringedes til helt ned under den halve Kroneværdi overfor Dollars. De specielt danske Aarsager hertil er tilstrækkelig kendt, deriblandt Spekulationen i at forsyne Randstaterne, gøre København til Østersøens Stabelplads og sidst, men ikke mindst en løssluppen Import, der affødte en Handelsbalance med henimod 2 Milliarder Kroners Underskud i de to Aar 1918—20, samt endelig de høje Kulpriser, der ramte Danmark langt haardere end f. Eks. Sverige, der har Brænde og Vandkraft at ty til. Det virker nedstemmende, men det fortjener at være kendt i større Grad, end Tilfældet er, at Nationalbanken gennem tidligere Nationalbankdirektør Us-sing har undskyldt sin Stilling i Aarene 1919—20 med, at den dels ikke var Herre over den stedfindende Løninflation og dels ikke vilde berede de slesvigske Afstemninger Vanskeligheder ved at lægge et uforholdent Tryk paa det økonomiske Liv. Uden Spor af Hindringer blev Inflationen og Spekulationen sluppet løs i Danmark efter Krigen, snarere animeret end hemmet. Foran alle marcherede Glückstadt, Finanskongen, Finansgeniet, dragende Landmandsbanken ud i Spekulationens vildeste Rus. Ogsaa til Nordslesvig fandt den danske Spekulation Vej. Ejendomspriserne jobbedes i Vejret, en Strøm af Kroner, udbetalt i Mark, fandt Vej til Nordslesvig og optoges kun alt for villigt af en Befolkning, der under Krigen Tryk, Afsavn og Rovdrift meget forstaaeligt havde tabt Blikket for de reelle Værdier.

Efter Krigen Afslutning vendte den sønderjydske Bonde hjem til forsømte Gaarde, formindskede Besætninger, forfaldne Bygninger, udpinte Marker. Jeg ser bort fra de Tusinder, som ikke vendte hjem, men hvis Arbejdskraft haardt savnedes. Vel stod der Markkapitaler i Sparekasserne, men denne delvise Ophobning af passiv Kapital var kun det haandgribelige Udtryk for Forringelsen af den aktive Kapital. Det er

intet Under, at den sønderjydske Landmand efter fire Aars Krig og storpolitiske Omkiftelser og i Erindringen om sin egen nationalpolitiske Fortid kun havde det ene Ønske at faa Lov at leve i Fred udenfor Storpolitikkens Spil, ja, ogsaa udenfor danske partipolitiske Lidenskaber, alene med det Maal for Øje at pleje sit Hjem og bringe sin forsømte Ejendom op til det, den kunde være, i nær Tilknytning til Danmark. Det var i denne Periode, at paa den ene Side den sønderjydske Bondestands Markkapitaler blev til værdiløst Papir og paa den anden Side, at Ejendommene belastedes med dyre Veksel- og Banklaan i danske Kroner, udbetalt i Mark med stadig faldende Kurs. Disse Laan anvendtes til den begyndende Omlægning af de sønderjydske Landbrugsbedrifter. De rovdrevne Marker trængte til Rensning, Dræning og Gødskning, Staldene maatte udvides og udbedres, Besætningerne, der var reducerede ved Tvangsudskrivninger, bringes op ved Hjælp af Indkøb. Danske Varer af den ene og den anden Art solgtes til Sønderjylland til urimelige Priser gennem Mellemmand, hvis eneste Tanke hyppigt var den at slaa den fordelagtigst mulige Handel af med den sønderjydske Bonde uden smaalige Hensyn til Forretningens Finhed. Den vakkende danske Krone regnedes i Sønderjylland for stabil i Forhold til den tyske Papirvaluta. Man klammede sig længe før Tiden til den danske Valuta, endskønt der paa det daværende Tidspunkt ikke var nogen Væsenforskel, men kun en Gradsforskel mellem denne og den tyske. Da Inflationen i Danmark var paa sit højeste, havde naaet sit største Udsving, da Inflationen i Tyskland samtidig havde naaet uanede Højder, just paa det Tidspunkt kom de sønderjydske Landsdele, den 15. Juni 1920, ind under danske statsretlige og økonomiske Forhold. Men den sønderjydske Befolkning havde ikke faaet Øjnene op for den danske Inflation, den ansaa Kronen for sin Redningsplanke, den var lykkelig ved nu endelig efter halvandet Aars Venten og enerverende Slid at komme bort fra de usikre tyske Forhold ind under Danmarks formentlig betryggende Vilkaar.

Skal der siges noget om Genforeningen økonomisk set, maa det blive en Beklagelse af, at Tidspunktet for den trak saa langt ud. Tiden fra Nytaar 1919 til Sommeren 1920 har kostet den genforenede Landsdel Millionværdier. Naar man betragter de sønderjydske Grundejerers Stilling i denne Periode og betænker, at det var den almindelige Mening, at Marken vilde rette sig igen, naar Forholdene atter blev nor-